

Portrettengalerij: Gerdien de Ruiter-Harmsen

Op 26 september 1943 ben ik geboren in Harderwijk, midden in de Tweede Wereldoorlog. Mijn vader werkte in het onderwijs, mijn moeder op een advocatenkantoor. Ze hadden zich in 1942 verloofd en dachten nog niet aan trouwen vanwege de onzekere tijden. Maar toen de advocaat van het kantoor waar mijn moeder werkte tegen haar zei: 'Ik heb een probleem. Hebben jullie soms trouwplannen? Want de Duitsers willen een groot huis vorderen, maar als ik zeg dat het al aan een van mijn medewerkers is beloofd, dan gaat dat niet door.' Dit werd niet tegen dovemansoren gezegd. Er werd getrouwd, het grote huis werd betrokken en een jaar later werd ik geboren, hun oudste dochter.

Amsterdam

Aan de oorlog heb ik uiteraard geen herinneringen. Toen ik 10 jaar was verhuisde ik met mijn ouders en mijn zusjes naar Amsterdam, waar ik een fijne jeugd en schooltijd heb gehad. Na de lagere school ging ik naar het gymnasium op de Keizersgracht. Ik heb voor de alfakant gekozen, wis-, natuur- en scheikunde waren niet bepaald mijn sterke kanten. De school was streng, maar ik leerde er zelfstandig denken en met een open geest de wereld tegemoet te treden. Een wegwijzer in de jungle van de 'volwassen' maatschappij, waar ik mijn docenten nog altijd dankbaar voor ben. Wij woonden in de Watergraafsmeer, vlakbij Frankendael. Het was ruim een half uur fietsen naar school, gezellig samen met mijn vriendin.

Het Amsterdam van de jaren vijftig vertoonde nog de diepe wonden die de Tweede Wereldoorlog had geslagen. Nagenoeg de hele Joodse gemeenschap in Amsterdam was weggevoerd en vermoord. De Jodenbreestraat was bijna helemaal verlaten, winkels waren dichtgetimmerd, huizen stonden op inzakken. De Joodse en de Portugese synagoge op het Jonas Daniël Meyerplein stonden er desolaat bij. Het Waterlooplein was toen een gezellige rommelmarkt. Nu is de hele buurt van plein, straten en Nieuwmarkt opgeknapt. De gemeentelijke ziekenhuizen: het Binnengasthuis, het Wilhelminaziekenhuis en het Weesperpleinziekenhuis, allemaal verouderd en slecht bereikbaar, zijn bij elkaar gevoegd tot wat nu het Academisch Medisch Cen-

Martin-Jan van Santen. Gerdien de Ruiter. Olieverf op doek, 70 x 50 cm, 2018.
Collectie SNS Historisch Centrum / Frans Walkate Archief.

trum is. Wij scholieren zagen dat uit onze ooghoeken gebeuren. Je bent op een leeftijd dat andere zaken belangrijk zijn: verliefdheden, huiswerk, feestjes, schoolrapporten en uiteindelijk het indexamen. We hadden een hecht vriendengroepje. Met één van hen ben ik getrouwd: Wim Arntzen. Hij ging medicijnen sturen, ik Duitse letterkunde. Ik heb mijn studie niet afgemaakt, maar ben gaan werken in de bedrijfsbibliotheek van het laboratorium van Shell in Amsterdam-Noord. Nu staat daar het EYE Filmmuseum.

Duitsland

Na Wim's afstuderen moest hij nog in dienst. Hij koos voor een plek bij de luchtmacht, want daar was een driekamerflat met warm en koud stromend water en een heuse badkamer met douche aan verbonden. Wim werd gestationeerd in Hesepe, in wat toen nog West-Duitsland heette. Het was een leuke tijd. Maar er was ook een grimmige kant: de koude oorlog was heel goed voelbaar. Russische spionnen stonden op de hoeken van de *Siedlung* waar de officieren woonden. De Amerikanen bewaakten uiterst streng hun geleide wapens (met of zonder kernkoppen) en de corridors waar de straaljagers door konden en moesten vliegen werden goed bewaakt: iedere vliegbeweging buiten de corridor werdesignaleerd en als 'incident' gerapporteerd. Wim tekende bij, zoals dat heette. Hij werd beloond met een verhoging in rang en een heel huis. Dat kwam goed van pas, want na twee dochters - een tweeling - werd een zoon geboren.

Kampen

Toch bleek dat een militaire carrière niet het juiste toekomstperspectief bood. Er werd uitgekeken naar een huisartsenpraktijk. In die tijd moest je die nog kopen via een makelaar, zoals je nu een huis koopt. Een paar adressen vielen af door allerlei oorzaken. Kampen was nog vrij. Wij kenden de stad helemaal niet en wisten niet wat ons te wachten stond. Maar toen wij de Vloeddijk op reden speelde het carillon, de zon scheen, de mensen groetten ons vriendelijk en het huis vonden wij helemaal het einde. Het was oud, wat vervallen en verbouwd, maar niet bepaald op historisch verantwoorde wijze. Maar wij waren jong en keken over alle bezwaren heen.

Een plechtige kennismaking bij alle oudere huisartsen volgde. Wij voelden ons wel erg jong en onervaren. Gelukkig voor ons kwamen er heel snel jongere collega's in Kampen en IJsselmuiden wonen. Het huisartsenleven was hectisch, met weinig vrije tijd. Vrije weekenden waren schaars en je kon alleen van avonddiensten gebruik maken als je echt weg moest. We verbouw-

den het huis, zodat de praktijkruimtes beneden waren. Onze jongste zoon werd geboren. Ik volgde een opleiding tot doktersassistente. Het samenwerken als echtpaar ging goed en ik vond de contacten met de patiënten heel interessant.

Toen sloeg begin 1989 onverwacht het noodlot toe. Wim werd ernstig ziek en overleed na twee maanden op 45-jarige leeftijd. Er brak een moeilijke tijd aan. De praktijk moest worden overgedragen, verkopen ging niet meer, er was een nieuwe regeling gekomen. Gelukkig konden de kinderen en ik in het huis blijven wonen, dat voelde goed. Ik ging Engels studeren en werd gevraagd om in te vallen voor een zieke docent. Ik maakte mijn studie af en ging les geven aan het Almere College in Dronten en de Juliana van Stolberg-school in Kampen. Door de verschillende leerniveaus werd je gedwongen goed naar de lesstof te kijken en de lessen toe te snijden op de leerlingen.

Ook werd ik vanaf 1981 secretaris van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, departement Kampen, kortweg Het Nut. De notulen moesten met de hand, bij voorkeur met vulpen, in het notulenboek worden geschreven. Zeer eerbiedwaardige boeken waren dat, gebonden in geitenleer en van zwaar papier. Het Nut had in de jaren tachtig van de vorige eeuw nog vrij veel leden. Ook was de rente over het kapitaal veel hoger dan nu, zodat er mooie activiteiten voor de Kamper samenleving konden worden bekostigd. Jarenlang was er een vruchtbare samenwerking tussen het Nut en Stichting Kerk en Muziek. In de Lutherse kerk gaven topmusici kamerconcerten van hoge kwaliteit. Ik werkte ook als vrijwilliger in het Frans Walkate Archief, met veel genoegen. Het mooie gebouw, de prachtige meubels en de schitterende verzamelingen: het was een feest om daar te zijn.

Brussel, en weer Kampen

In 1993 leerde ik mijn huidige man kennen, Jan de Ruiter. Hij was directeur landbouw, natuur en openlucht recreatie voor het Ministerie van Landbouw in de provincie Flevoland. Hij kreeg een diplomatieke functie als landbouwwaad in Brussel, waar wij in de zomer van 1994 gingen wonen. Een boeiende tijd brak aan. Ik werd al snel lid - en na enige tijd voorzitter - van de Nederlandse groep van de Association Femmes d'Europe, een vereniging die geld inzamelde voor verschillende projecten over de hele wereld. Het was interessant en leerzaam om een blik te kunnen werpen in de kookpotten van Europa.

Na de pensionering van mijn man in 2001 gingen we weer terug naar Nederland, waar het huis aan de Vloeddijk ons met open armen ontving.

Ik pakte het secretariaat van het Nut weer op. Het was verbazingwekkend te constateren hoe snel de digitalisering om zich heen had gegrepen. Toen wij naar België vertrokken, ging de communicatie nog met papier en pen en vaste telefoon. Nu verlopen de contacten via e-mail en mobiele telefoon. Via het Nut kon ik mij voor de Kamper samenleving inzetten: het mozaïek van het stadswapen van Kampen op het Bolwerk, de naambordjes op de bomen in het stadspark en voor de kinderboerderij Cantecleer een kuikenbroedmachine en een zadel voor een ezeltje, het is er allemaal gekomen en nog veel meer.

Van 2003 tot 2013 was ik secretaris en voorzitter van de Stichting WegVanKunst, die jaarlijks een kunstwandeling door de binnenstad van Kampen organiseert, waarbij huizen opengesteld worden voor publiek. Kunstenaars laten hun werk zien in een voor hen vaak uitdagende omgeving. We zorgden ervoor om een zo boeiend mogelijke stadswandeling door Kampen te maken, met verrassende looproutes. Het contact met de kunstenaars en de huiseigenaren was jarenlang een verrijkende ervaring.

Het lesgeven ligt me nog steeds na aan het hart. Ik heb een opleiding tot taalcoach gevolgd en geef nu Nederlandse les aan drie vrouwen, die graag hun Nederlands willen verbeteren. Een uitdaging die veel voldoening geeft. Aan alles komt een eind, ook aan mijn bestuursfuncties. Van harte wens ik Kampen met zijn boeiende cultuurhistorische erfgoed een goede toekomst toe.